

„Ha visszatekintek, egyet tudok mondani: szép volt!”

Dr. Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere, 2020. szeptember 10-én Németh László-díjat adományozott **Kemmer Erzsébet**nek, a Magyarországi Németek Általános Művelődési Központja (MNÁMK) tanárának. Ennek apropóján beszélgetett **Fiedler Antal** tanártársával múlttól, jelenről, jövőről.

– Tisztelettel gratulálok az elismeréshez! Aki ismer, tudja: a legjobb helyre került ez a díj. Hogyan érintett, amikor megtudtad, te vagy a díjazottak egyike?

– Nagyon szépen köszönöm! Emlékszem, az egyik júniusi reggelen kaptam egy e-mailt az EMMI-től. Nem tűnt sürgős feladatnak, gondoltam este, ha több időm van, elolvasom. Aztán később, miután elolvastam, nagyon meghatódtam. Igazán jólesett!

– Talán többen nem tudják, hogy ez egy megtisztelő szakmai elismerés, melyet az emberi erőforrások minisztere általában pedagógusnap alkalmából ad át azoknak a tanároknak, tanítóknak, akik a gyermekek harmonikus személyiségformálásában huzamos ideig kiemelkedő munkát végeznek.

– Őszintén bevallom, nekem is utána kellett olvasnom. Egyáltalán nem számítottam rá, nagy meglepetés volt. Azt hiszem, mindenkinek jó érzés, ha elismerik a munkáját. Nagyon szépen köszönöm a díjat és a felterjesztést is!

– Ugorjunk egy nagyot! Menjünk vissza a pályád leg-
elejére! Hogyan kezdődött?

– A bajai Frankel Leó Németnyelvű Gimnáziumban érettségiztem. Ez a mai MNÁMK elődje. Kiválóan éreztem magam abban a közösségben. Akkori tanárain – Kőszegi Ica néni, Richnovszky Andorné Ica néni – példaképeim voltak. Már az egyetem alatt megkerestek azzal, hogy ha végeztem, feltétlen menjek vissza. Ötödik évben tényleges állásajánlatot is kaptam, de édesapám azt mondta, először fejezzem be a tanulmányaimat, utána lesz még lehetőségem dolgozni. Így is tettem. 1986-ban végeztem az ELTE Bölcsészkarán. Friss német nyelv és irodalom–történelem szakos középiskolai tanári diplomával koptattam be volt iskolám ajtaján.

– Milyen érzés volt egykori diákként a katedrára, a „másik oldalra” kerülni?

– Ismerős volt mindenki. Nagy szeretettel fogadtak. Akkoriban tíz pedagógus alkotta a nevelőtestületet, ami önmagában családi hangulatot biztosított. Támogattuk, segítettük egymást nemcsak a munkában, a magánéletben is. Figyeltünk a másokra, sokat beszélgettünk, igazán kollegiális volt a légkör.

Szauter Teréz igazgatónő gratulál a kitüntettnek

– Ebben a gimnáziumban már akkor is meghatározó volt a magyarországi német identitás. Te mennyire kötődsz a német nemzetiséghez?

– Sváb családból származom, ami természetesen meghatározta az életemet, hatással volt a pályaválasztásomra is. Testvéremmel Baján nőttünk fel, de édesapám Őrszálláson született. Ez a település a jelenlegi Szerbia területén található, Katymártól ötven kilométerre. A két világháború közt nyolcvan százalékban svábok laktak. Otthon – velünk éltek az apai nagyszülők is – német dialektusban beszélünk. Édesanyám félig magyar, félig sváb lány volt, a Kecskemét melletti Helveciáról származik. Vele magyarul beszélünk. Nekünk így volt természetes.

A német nemzetiséghez való kötődésemet erősítette az is, hogy egyetemi éveim alatt több német néprajzi táborban is részt vettem. Tokajon, Hajóson, Pornóapátiban, Szombathelyen. Feladatunk a német nemzetiség nyelvjárásainak feltérképezése volt, illetve a német nemzetiségi kultúra megismerése és rögzítése. Szegedről, Pécsről és Budapestről vettek részt nemzetiségi származású egyetemisták, kutatók és tanárok ezeken a táborokon.

– Teljesen egyértelmű volt, hogy a pedagógus pályát választod?

– Konzervatív családból származom, ahol apu volt a „főnök”. Nagyon tiszteltem őt. Jó tanuló voltam, szerettem a matematikát is, és mivel édesapám közgazdászként dolgozott, gondoltam, én is ezt a pályát választom. Apu azonban azt mondta, nekem, nőként valami olyan munkát kell majd végeznem, ami sokkal inkább családbarát. Legyek tanár! Én pedig szófogadó lányként úgy voltam vele, ha apu szerint ez jó lesz nekem, hát tanár leszek.

– Azért feltételezem, volt más motivációd is.

– Hát persze. Amikor az egyetem utolsó évében tanítási gyakorlatra mentünk, azt vettem észre, hogy

tetszik nekem, ha hatni tudok a gyerekekre. Jó dolog látni, hogy fejlődnek, a pedagógiai szempontból „nehéz esetek” pedig kihívást jelentenek. Ennyi év után elmondhatom azt is, hogy azon kevés emberek közé tartozom, akinek a munkája egyben a hobbija is. Engem sohasem fárasztott a tanítás. Ellenkezőleg! Mindig is sok lehetőséget, fejlődést láttam benne! Nagyon hálás vagyok édesapámnak, amiért erre a pályára terelt!

– Szóval nem bántad meg, hogy nem lettél közgazdász. Felnőtt néhány nemzedék a kezed alatt. Gondolom, volt részed bőven sikerekben, esetleg kudarcokban is...

– Nagyon szeretem a Facebookot. Talán meglepő ez a kijelentésem, de amióta van, rengeteg volt diákkal ezen a felületen tartom a kapcsolatot. Hatalmas öröm, ha egy szinte már elfeledett diákom ír a semmiből, és megkérdezi, hogy vagyok? Vagy amikor kapom a visszajelzést arról, hogy akkor ugyan rosszul esett a szigorom, de milyen jó, hogy most nincs gondja a német nyelvtannal. Megosztják velem örömeiket, tanácsot kérnek. Ezek az igazi sikerek. Kudarcok? Természetesen voltak. Úgy fogalmaznék, hogy ha az órán, a tanítás során voltak is, remélem, hogy a nevelés folyamatában hatással voltam a gyerekekre, át tudtam adni az általam képviselt értékeket.

– Tudjuk rólad, szeretted, amit csinálsz, jól érzed magad pedagógusként. Sohasem vagy fásult? Hogyan tudsz folyamatosan megújulni?

– Ahhoz, hogy a gyerekeknek segíteni tudjak, szükségem van a változásra. Amikor érettségi felkészítő, kérdező, elnök vagy éppen szakértő képeztést szereztem, az motivált, hogy megismerjem a kimeneti elvárásokat. Ha ezeket pontosan tudom, akkor célirányosan, hatékonyan tudom felkészíteni a gyerekeket. Így lettem mentortanár is. Sok régi Frankelos jött vissza hozzám órát látogatni. Tanácsot kértek egyetemi gyakorlatukhoz, szakdolgozatuk írásához. Segíteni akartam nekik. Ezért végeztem el a mentortanár mesterképzést a pécsi egyetemen, és így később már tudatos volt a segítségnyújtás. Gyakran kértek fel tolmácsolásra is. Amikor épült az MNÁMK, küldöttségek érkezésekor, de városi rendezvényeken is. Ez is „ébre” tartott.

– Jól értem, hogy az állandó fejlődéshez szükség van egy ösztönöző közegre is?

– Abszolút! Az MNÁMK ilyen szempontból is kiváló intézmény. Amióta a diákok német érettségire is szerezhetnek, német vendégtanárok tanítanak nálunk. Az udvariasság is megköveteli, hogy jelenlétükben csak németül beszéljünk. Helyi, német tanító kollégáimmal, Paplauer Paulával, Manz Alfrédal, Csorbai Péterrel, vagy éppen főigazgatónkkal, Szauter Teréziával is sokszor németül beszélünk, mert ez így természetes számunkra. Ha jókedvünk van, akkor mindenki a saját sváb dialektusában vesz részt a beszélgetésben. A beszélgetések témája is

fontos, mert jól bevált gyakorlatokat, módszereket is szívesen megosztunk egymással. De közelítsünk ehhez más irányból! Ahhoz, hogy a gyerekek számára a legfrissebb ismereteket adhassam át, tisztában kell lennem az irodalom és a történelem aktualitásaival. Azaz olvasnom kell – magyarul és németül is – és a napi hírek tekintetében is felkészültnek kell lennem. Ez nem azt jelenti, hogy politizálok, de igyekszem gondolkodásra, önálló véleményalkotásra nevelni a tanítványaimat. Úgy gondolom, későbbi életükben sok előnyük származhat ebből.

– Az évek során nem voltál híján ötleteknek, kezdeményezéseknek. Sok újdonság fűződik a nevedhez. Meséj ezekről, légy szíves!

– Pályakezdekként tényleg tele voltam ötletekkel. Mondok egy példát. Görög projekt nap. Úgy hoztuk közel az antik görög kultúrát a gyerekekhez, hogy egy nap, csak erről szólt. Irodalmi szekció alakult, színházat csináltunk, a gyerekek indultak az olimpián, a testnevelő kolléga minden gyakorlathoz mondatot keresett, és a gyerekek ilyen keretek között végezték a feladatokat. Megtanultak görög borsolókat írni, a menzán görög ételt főztek. Szóval mindenki odatette magát. Ma már természetesen az ilyen projekt napok, de a pályám elején ez egyáltalán nem így volt. Talán furcsán hangzik, de mindig megtalálták a feladatokat. Mint például a német-magyar tagozat új érettségi rendszere.

– Ha jól tudom, ez akkor Magyarországon egyedülálló vállalkozás volt.

– A német-magyar tagozat történelem érettségije más, mint a hagyományos, nemzetiségi rendszer. A német vendégtanárok hozták magukkal Németországból. Forrásalapú történelemoktatással önálló gondolkodásra és következtetésekre nevelik a diákokat, akik így történelmi látásmódot sajátítanak el. Nálunk ez nem volt kidolgozva. Mivel a magyar történelem is része a németországi történelmi érettséginek, nekünk is el kellett sajátítani ezeket az új módszereket. Eleinte hospitáltunk a német tanártársainknál, hogy mi is megtanuljuk ezt az új rendszert. Azt kellett elsajátítanunk, amit ők öt évig tanultak az egyetemeken. Sok dolgot építettünk be a munkánkba, nem automatizmusként vettük át a német kollégák módszereit. Nem mondtunk le a tényközlésről, mint a történelem oktatás egyik legfontosabb módszeréről. Német segítséggel megalkottuk a saját stratégiánkat. Büszkén mondhatom, felnőttünk a feladathoz.

– Ahogyan a német-magyar tagozat egyéb kihívásaihoz is. Ha kellett könyvet írtatok, televíziós anyagokat készítettetek. Hogy történtek ezek?

– Kezdjük a tévével! Amikor Nagy Tünde kolléganőm mentora voltam, egyik óráján, ahol hospitáltam, levetített egy videofilmet a www.zanza.tv internetes oldalról. Ez a portál lerövidít tananyagokat és 10-15 perces videó formájában foglal össze ismereteket.

retek. A mai, digitális világban ez igen közel áll a gyerekekhez. Érettségire való felkészítésre is nagyon alkalmas. Miután ezt megláttam, elgondolkodtam rajta, hogyan tudnánk ezt még jobban beépíteni az oktatásunkba, mivel a filmeket magyar nyelven készítették, nálunk viszont a történelmet is német nyelven oktatjuk. Jött az ötlet: fordítsuk le a narrációs szövegeket, és készítsünk hozzá munkalapokat!

– Tankönyv?

– 1993-ban a Nemzeti Tankönyvkiadó, illetve a Raable-Klett Verlag kérésére két munkatársammal együtt készítettünk el egy német nyelvkönyvet. Autentikus szövegekre épülő, változatos feladatokat tartalmazó, differenciált fejlesztésre alkalmas tankönyv született.

– *Elképesztő energiád következő megnyilvánulásaként a pedagógus életpálya-modell bevezetésekor, az országban az elsők között lettél szakértő.*

– Igen, két okból vállaltam a feladatot. Egyrészt egy teljesen új minőségbiztosítási rendszer jött létre, és úgy gondolom, hogy a mi hivatásunknak is szüksége van erre. Ha ismerem a rendszert, jobban tudok segíteni kollégáimnak a felkészülésben. Másrésztől 1986, vagyis a pályám kezdete óta egy intézményben dolgozom. Kíváncsi voltam, hogy működik a világ máshol. Milyen a légkör, milyen módszereket alkalmaznak, milyen egy másik iskola felszereltsége? Ennyi év tanítás után is előfordul, hogy minősítésem látott módszert alkalmazok az órán. Tanulni mindig lehet.

– *Ne feledkezzünk meg arról, hogy a rengeteg feladat mellett feleség és kétgyermekes családjának is vagy!*

– Igen, kisebb családom erdőmérnök férjemből és két, már nagykorú gyermekemből áll. Ahhoz, hogy azt a gyermeknevelési stílust, amit otthon láttam, a saját családomban is meg tudjam valósítani, szükség volt rá, hogy a férjem hasonlóan családcentrikus legyen, és elfogadja, hogy a gyermekeinket kétnyelvűen neveljük. Ebben segítség volt székely származása. Így aztán a gyerekek velem németül beszéltek, édesapjukkal magyarul.

– *Gyermekeid mivel foglalkoznak?*

– Barbara most kezdte a mesterképzést a Nemzeti Közszolgálati Egyetem biztonsgápolitika és nemzetvédelem szakán. Kornél hetedik féléves gépészmérnök egyetemi hallgató Győrben. Mindketten megtalálták a nekik megfelelő irányt, bízom benne, hogy

tanulmányaik végeztével boldog és kiegyensúlyozott életet élhetnek!

– *Beszélgetésünk lassan a vége felé közeledik. Egy utolsó kérdés. Ebből a tartalmas múltból kiindulva milyen tervek vannak?*

– Szeretnék továbbra is a tőlem megszokott, és a magam által elvárt intenzitással tanítani, és nevelni. Folytatni, amit eddig tettem. Szeretném, ha a gyerekek megértenék és elfogadnák az általam is közvetített értékeket, mert biztos vagyok benne, hogy ez iránymutató lehet számukra. Aztán egyszer elmegyek nyugdíjba. De ha visszatekintek, egyet tudok mondani: szép volt.

Ebben a pillanatban egy pici könnycsepp csillant meg a Németh László-díjas pedagógus, Kemmer Erzsébet, vagy ahogy mindenki ismeri, Lissi szemében. Talán édesapjára gondolhatott, aki elindította ezen a pályán. Talán hirtelen lepergett benne az elmúlt harminchat év. Talán felvillant előtte szerető, boldog családja...

Aztán elköszönt, várták a diákjai. Mert éppen becsengettek...

(A zentrum.hu nyomán)

Látogasson el honlapunkra: www.nemzetisegek.hu